

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๗

วันที่ ๑๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๒

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖
วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน” และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติในภาค ๔ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษาและคำสั่ง ลักษณะ ๒ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หมวด ๒ การบังคับคดีในกรณีที่เงิน ส่วนที่ ๘ การขายหรือจำหน่าย โดยบัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ หากทรัพย์สินที่โอนนั้นมีลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารอยู่อาศัย และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารไม่ยอมออกไปจาก

อสังหาริมทรัพย์นั้น ผู้ซื้อชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๕๑ มาตรา ๓๕๒ มาตรา ๓๕๓ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๓๖๑ มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และมาตรา ๓๖๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษา และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษิตามบทบัญญัติดังกล่าว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในลักษณะ ๒ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ของภาค ๔ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยปรับปรุงโครงสร้างบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีใหม่ทั้งหมด ทั้งการนำบทบัญญัติมาจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น กำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นใหม่ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อลดภาระศาล เพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ และความคุ้มครองของเจ้าพนักงานบังคับคดี นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมหน้าที่ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงกำหนดมาตรฐานคุ้มครองประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการบังคับคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันอันเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในทางหนึ่งด้วย สำหรับขั้นตอนในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยเกิดขึ้นในกรณีที่คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) ไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันทำให้เกิดสิทธิแก่คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลฝ่ายใดที่ศาลมีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) มายื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ออกคำบังคับและดำเนินการบังคับคดี โดยวิธีการยึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือวิธีอื่นเพื่อให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้ต่อไป และในบางกรณีอาจมีการนำทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกขายทอดตลาด โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเป็นผู้ดำเนินการนำทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเอาออกขายเพื่อนำเงินที่ได้มาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

ข้อโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ให้อำนาจผู้ซื้อที่ดินจากการขายทอดตลาดออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีขับไล่ได้ทันที โดยไม่ต้องขอออกคำบังคับให้ลูกหนี้ ออกจากที่ดินก่อนถือเป็นการลิดรอนเสรีภาพในเคหสถานและสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกของลูกหนี้ และผู้อยู่อาศัยในที่ดินเกินสมควร ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

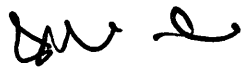
วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองประโยชน์บุคคลภายนอกที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบังคับคดี โดยให้สิทธิแก่ผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาด ในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบริวารยังคงอาศัยอยู่และไม่ยอมออกจากอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเดิมก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ว่าด้วยการบังคับคดีใหม่ทั้งหมด สิทธิของผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ตรี โดยบัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ ผู้ซื้อ หากทรัพย์สินที่โอนนั้นมีลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารอยู่อาศัย และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือ บริวารไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ผู้ซื้อชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้น ตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนด แต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ...” ต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่เป็น มาตรา ๓๓๔ บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ หากทรัพย์สิน ที่โอนนั้นมีลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารอยู่อาศัย และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารไม่ยอม ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ผู้ซื้อชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาล ให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ...” จะเห็นได้ว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้นได้แก้ไขเพิ่มเติมทั้งเลขมาตราและเนื้อหา โดยได้เปลี่ยนแปลง หลักการในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาด หลังจากที่ได้ทำการซื้อขาย เสร็จแล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีจะโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ แต่มีกรณีที่ทำให้ผู้ซื้อไม่อาจ เข้าครอบครองและใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ เนื่องจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวาร ยังคงอาศัยอยู่ไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ซึ่งเดิมกฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ซื้อทรัพย์สิน จากการขายทอดตลาดสามารถใช้สิทธิยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาล ให้ศาลออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบริวารออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ได้ แต่เมื่อได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ให้สามารถยื่นคำขอฝ่ายเดียว ต่อศาล ให้ศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารออกไปจาก อสังหาริมทรัพย์ได้โดยไม่ต้องขอออกคำสั่งบังคับก่อน ถือเป็นกรณีลดขั้นตอนในการเข้าครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ของผู้ซื้อ อันได้แก่ ขั้นตอนการร้องขอต่อศาลให้ออกคำสั่งบังคับ ส่งคำสั่งไปยังลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบริวาร ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อรอให้คำสั่ง บังคับมีผลตามกฎหมายอาจทำให้การเข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ของผู้ซื้อเนิ่นช้าออกไป การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำขอให้ศาลออก หมายบังคับคดีได้ มีผลให้ผู้ซื้อสามารถขอหมายบังคับคดีเพื่อขับไล่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารได้

ในทันที ส่งผลทำให้ผู้ซื้อได้เข้าครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ตนมีกรรมสิทธิ์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องด้วยหลังจากที่ผู้ซื้อทรัพย์สินได้ปฏิบัติตามขั้นตอนในการซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาด อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมตกเป็นของผู้ซื้อทรัพย์สินชนิดนั้นตาม หลักกรรมสิทธิ์ กล่าวคือ มีสิทธิใช้ประโยชน์หรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น รวมถึงมีสิทธิติดตาม เอาคืน และขัดขวางไม่ให้มีผู้ใดสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อเป็นการคุ้มครองหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้ซื้อสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาด ให้มีสิทธิในการห้ามไม่ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารอยู่อาศัยหรือเกี่ยวข้องใด ๆ ในอสังหาริมทรัพย์ ที่ตนได้ซื้อมาโดยชอบแล้วให้ไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ หรือร้องขอต่อศาลให้ออกคำสั่งบังคับ ปิดประกาศ หรือส่งคำสั่งเสมือนเช่นคดีฟ้องขับไล่ทั่วไป โดยไม่จำเป็นต้องไปฟ้องร้องหรือพิสูจน์สิทธิของตนกับบุคคลใด อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคคลทั่วไปและสร้างความสนใจให้เข้ามาร่วมประมูลทรัพย์สินที่ เอาออกขายทอดตลาดโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ทั้งหากมีผู้เข้าร่วมประมูลจำนวนมากเข้าต่อสู้ราคากัน ย่อมทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามีราคาที่สูงขึ้นอันเป็นประโยชน์ต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษา ในอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรา ๓๓๔ ยังถือเป็นอีกหนึ่งกลไกที่ทำให้การบังคับคดี ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับชำระหนี้คืน โดยเร็ว ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหลุดพ้นจากการเป็นหนี้ และคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้ซื้อทรัพย์สิน จากการขายทอดตลาดให้มีสิทธิเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ตนได้ซื้อมาโดยสุจริตด้วย

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติรับรองเสรีภาพ ในเคหสถานและสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกของบุคคลไว้ การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ที่บัญญัติให้สิทธิผู้ซื้อสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาดออกหมายบังคับคดีเพื่อตั้ง เจ้าพนักงานบังคับคดีขับไล่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ โดยไม่ต้อง ขออนุญาตบังคับเสียก่อนนั้น ถือเป็น การลดทอนเสรีภาพในเคหสถาน และสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก ของลูกหนี้และผู้อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อรัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างเสมอภาคกัน สิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวาร ในเคหสถานและในทรัพย์สินและการสืบมรดกของตนยังคงมีอยู่และยังคงใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ トラบเท่าที่การใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นไม่ไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ บัญญัติขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง บุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการบังคับคดีระหว่างเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและลูกหนี้ตามคำพิพากษา ที่อยู่ในกระบวนการชั้นบังคับคดีเพื่อมีการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ซึ่งเป็น

กระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังการพิสูจน์สิทธิและหน้าที่ระหว่างเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาและลูกหนี้ตามคำพิพากษาภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้วว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา และในขณะที่หากมีบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการบังคับคดีจึงมีความจำเป็นที่กฎหมายต้องมีบทบัญญัติบางประการที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการในการขายทอดตลาดครบถ้วนแล้วมิให้ถูกกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายของตนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ที่บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดในการยื่นคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีได้ ในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบริวารยังคงอาศัยอยู่และไม่ยอมออกจากอสังหาริมทรัพย์ ไม่ถือว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอันจะขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุหรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ไม่กระทบต่อเสรีภาพในเคหสถาน และไม่ถือเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกแต่อย่างใด การนี้จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ